

Birasrávagirji – mihttomearrin mánnggahámat lotnolasgeavahanvuovddit

Meahciráđđehus ávkkástallá, dikšu ja hálddaša stáhta opmodaga suvdilit

Meahciráđđehus ávkkástallá, dikšu ja suodjala stáhta eana- ja čáhceguovlluid ekologaš, ekonomalaš ja sosiálalaš suvdilvuodain ja heiveha oktii earáláganiid oamasteaddji, čanusjoavkkuid ja áššehasaid vuordámušaid. Meahciráđđehusa oktan strategalaš mihttomearrin lea bissehit luonddu mánggahámatvuoda nuonddahallama stáhta eatnamiin. Vuvddiid suodjaleapmi lea okta vuohki dorvvastit luonddu mánggahámatvuoda muhto čoavddasajis lea dálloalloanus lean lotnolasgeavahanvuvddiid suvdilis gieđahallan ja luonddudikšundoaimmat.

Meahciráđđehus, Vantaa 2024

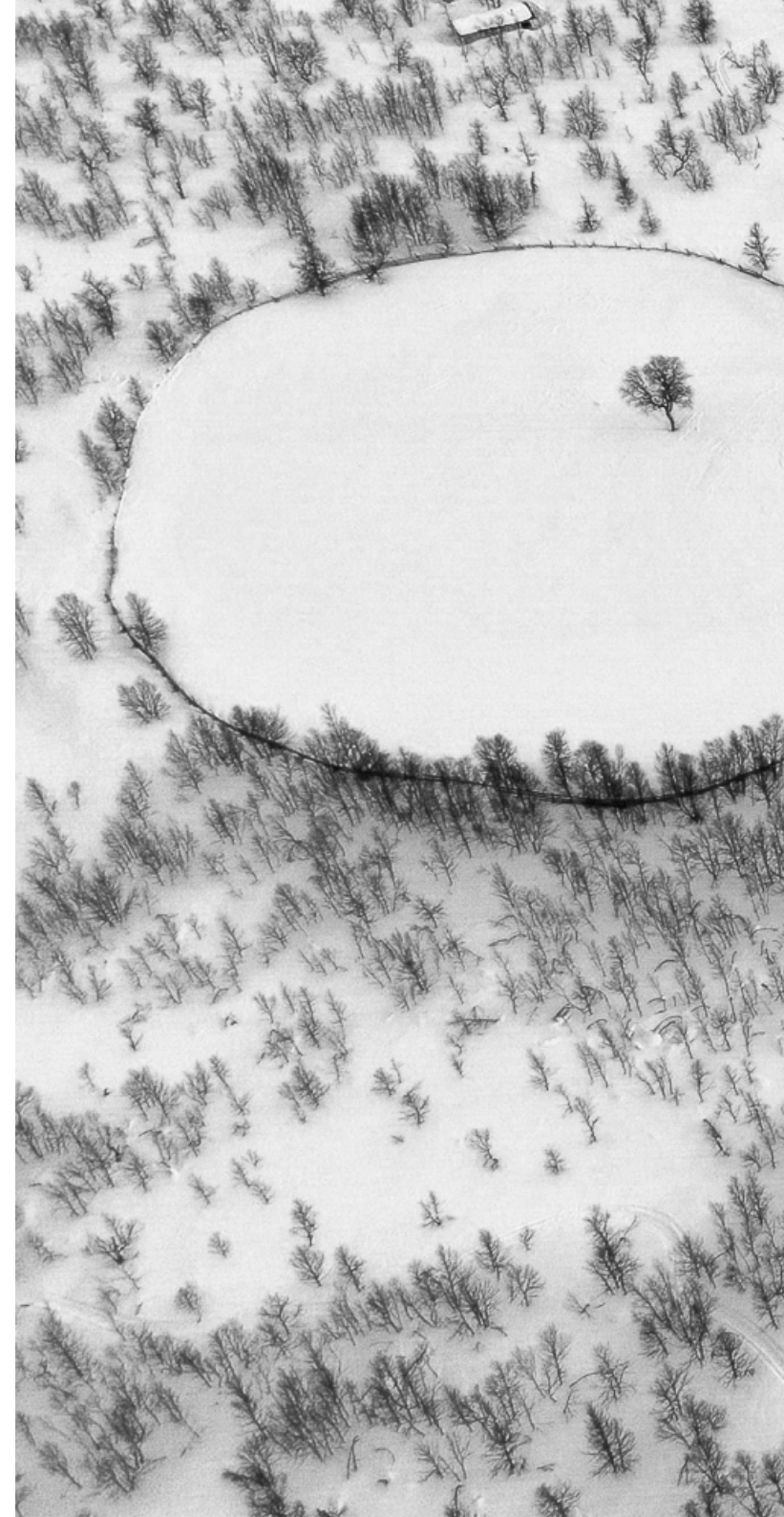
Sisdoallu

- 2 Meahciráđđehus ávkkástallá, dikšu ja hálddaša stáhta opmodaga suvdilit**
- 4 Meahciráđđehusa luondduvárreplána sámeguovllus**
- 6 Birasrávagirji stivre lotnolasgeavaheami suvdilis geavaheami**
- 8 Stáhta lotnolasgeavahanvuvddiin heivehat oktii sierra vuovdegeavahanhámiid**
 - 10 Eanadat ja áhpásmuhttin
 - 11 Luonddubuktagat
 - 12 Boazodoallu
 - 13 Meahcivallji
 - 13 Beahceloddi – Arvedávgešládja
- 14 Mánngahámatvuoda dorvvasteapmi lotnolasgeavahanvuvddiin**
- 16 Lotnolasgeavahanvuvddiid luonddučuožáhagat**
 - 18 Earenoamáš luonddučuožáhattiipa – Šládjačoahkkaneapmi
 - 19 Smávva seastinčuožáhagat
- 20 Eallinbirrasiid aktiivvalaš dikšun**
- 23 Vuovdedoalu čáziiddikšun**
- 24 Loahppasánit**

Meahciráđđehusa luondduvárreplána sámeguovllus

Luondduvárreplánemis guovlluid geavaheami plánejit ovtta ollislašvuohtan mas vuhtiiváldit Meahciráđđehusa buot ovddasvástádussurggiid. Plánemis guovddázis lea vuorrováikkhus báikkálaš doaibmiiguin. Plánen dahkkojuvvo ovtta báikkálaš ássiiguin, guovllu guovddáš áššehasaiguin, guimmiiguin ja čanusjoavkkuiguin. Sápmelaččaid ruovttuguovllu luondduvárreplánen ollašuhthtojuvvo aktiivvalaš vuorrováikkhusas ja ovtta barggus sámedikkiin, nuortalaččaid giličoahkkimiin ja earáiguin sápmelaš doaibmiiguin.

Muotkkeduoddara geassebigálusáidi.
GOVVA: TARJA LÄNSMAN / ARCTIC PHOTOS

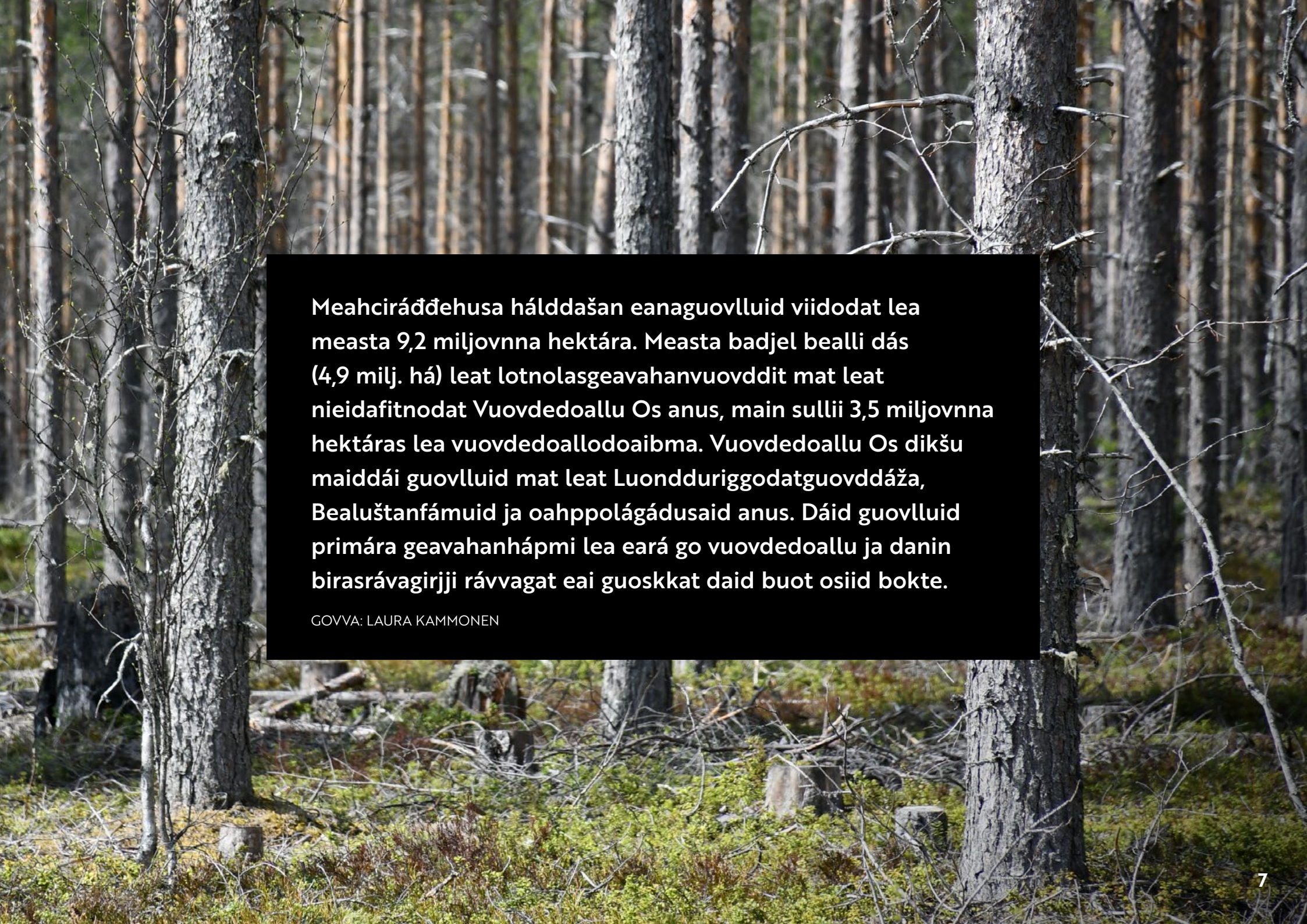

Birasrávagirji stivre lotnolasgeavaheami suvdilis geavaheami

Stáhta lotnolasgeavahanvuvddiid suvdilis dikšun ja geavaheapmi vuodđuduvvá Vuovdedoallu Os birasrávagirjái, mii rávve, mo váldit vuhtii birasáššiid earálágan geavatlaš bargguin muora čoaggimis geainnuid huksemii. Birasrávagirji lea juhkkojuvvon guovtti oassái, main vuosttamuš sisttisoallá viidásit duogáža čilgen vuodđodiedu, ja nubbi oassi doaimá iehčanas bargorávan geavatlaš vuovdedoallodoaimbijuin. Birasrávagirji hábme ovtta Vuovdedoallu Os vuovdedikšunrávvagiin gokčevaš rávvagiid stáhta lotnolasgeavahanvuvddiid dikšumii ja geavaheapmái. Rávagirji lea oaivvilduvvon vuosttamužžan Vuovdedoallu Os bargoveaga ja agoartaváldiid atnui, muhto dan sáhttet buohkat lohkat [Meahciráđđehusa neahttasiidduin \(suomagillii\)](#).

Meahciráđđehusa hálddašan eanaguovlluid viidodat lea measta 9,2 miljovna hektára. Measta badjel bealli dás (4,9 milj. há) leat lotnolasgeavahanvuovddit mat leat nieidafitnodat Vuovdedoallu Os anus, main sullii 3,5 miljovna hektáras lea vuovdedoallodoaibma. Vuovdedoallu Os dikšu maiddái guovlluid mat leat Luondduriggodatguovddáža, Bealuštanfámuid ja oahppolágádusaid anus. Dáid guovlluid primára geavahanhápmi lea eará go vuovdedoallu ja danin birasrávagirjji rávvagat eai guoskkat daid buot osiid bokte.

GOVVA: LAURA KAMMONEN

Stáhta lotnolasgeava- hanvuvddiin heivehat oktii sierra vuovde- geavahanhámiid

Vuvddiid lotnolasgeavaheapmi oaivvilda dan, ahte muora buvttadeami lassin vuvddiin earet eará vánddardit, meahcástit, čogget murjjiid ja hárjehit ealáhusdoaimma ovdamearkka dihtii boazodoalu ja turismabálvalusaid hámis. Mائدái vuvddiid biologalaš mánggahámatvuoda ja earáid luondduárvvuid dorvvasteapmi lea lotnolasgeavaheapmi. Vuvddiid geavaheami plánemis ja vuovdedikšumis vuhtiiváldit dáid earáid geavahanhámiid dárbbuid.

GOVVA: AKU AHLHOLM

An aerial photograph of a winter landscape. The foreground and middle ground are dominated by a dense forest of evergreen trees, their branches heavily laden with snow. The ground is a mix of white snow and dark, exposed earth or rocks. In the background, a large, calm lake stretches across the horizon, reflecting the pale sky. The sky is a clear, light blue. The overall scene is serene and quiet.

Earet eará eanahábmen váikkuha lagaš- ja gáidduseanadahkii ja dasa mo eanadagas sáhttá johtit ja lotnolasgeavahangáibádusaide. Viidásit minerálaeatnama jorgon eanahábmen maidái lasiha vesáluvvama ja vesáiddikšuma dárbbu ja geahpeda dakŋasiid mii váikkuha ee. sarrida šaddamii. Lea dehálaš, ahte guđege ođasmahttinviidodahkii válljet doarvái beaktilis vuogi mii rievdata eatnama gieragerddiid nu unnán go vejolaš ja seastá dakŋasiid.

GOVVA: MIKKO MÄNTY

Eanadat ja áhpásmuhttin

Vuvddiid oainnuslaš mearkkašupmi molsašuddá daid áhpásmuhttingeavaheami meari, geavaheami luonddu ja eanadatárvvuid sierraneami mielde. Sierralágan guovlluid vuovdegieđahallanprinsihpat meroštallojuvvojit dáhpáhusa mielde. Turismma deaddoguovlluin vuhtiiváldit duovdda- ja áhpásmuhttinárvvuid vuovdedoalu doaimmas oalle viiddis guovlluin, dasgo galledeaddjilogut leat stuorrá ja guovlluin sáhttet leat hui sierralágan áhpásmuhttin- ja turismadoaimmat.

Vuovdeduovdagii gullevaš mihtilmas eanadatčuožáhagat ja -iešvuogit dovddastuvvojit ja vuhtiiváldojuvvojit vuovdegieđahallamis. Duovddadikšuma dáfus mihtilmas čuožáhagat leat ovdamearkka dihtii gádde-, buolža- ja báktevuovddit, earálágan ravdaguovllut, dego jekkiid molsašuddanavádagat sihke geainnuid ja geinnodagaid guorat ja áhpásmuhttinráhkadusaid birrasat. Mihtilmas ovttaskas ráhkadusiešvuogit leat ee. ovttaskas šumppas muorat, soarvvit, ádnut ja earálágan kulturárbečuožáhagat.

Vánddardanguovlluin sihke stuorra áhpásmuhttinuvvddiin ja eanadatvuovdeollislašvuodain lea mearkkašupmi maiddái vuovddi gokčevašvuoda ja duovdaga čatnaseami dáfus. Vuvddiid ođasmahttin dahkkojuvvo nu, ahte čuožáhagaid oainnuslaš ja áhpásmuhttingeavahanmihttomearit ollašuvvet. GOVVA: MATTI MELA

Luondubuktagat

Lotnolasgeavahanvuvddiin murjen ja guobbariid čoaggin gullet buohkaid vuoigatvuođaide. Muoras šaddan murjjiid ja čánáid čoaggin lea maddái lobálaš, muhto muora ii oaččo vahágahttit. Báhki váldin fas gáibida eananoamasteaddjis lobi. Buohkaid vuoigatvuođa mielde lea lobálaš maddái čoaggit rásiid mat eai leat ráfáiduhhton sihke eatnamii gahččan ovssiid, bihcabáhcahiid ja eikanihtiid.

Earáid go buohkaid vuoigatvuođain lobálaš čoagginbuktagiid dego báhki, gáhci, sámmáliid ja guossaliđiid sáhtta čoaggit lotnolasgeavahanvuvddiin mat leat Meahciráđđehusa vuovdedoalloanus, go skáhppo persovnnalaš luondubuvttalobi. Luondubuvttalobit vuvdojuvvojit Eräluvat.fi-neahttagávppis.

**Jokna buvttada muorjji goikkis ja viehka goikkis guolbaniin.
Dábálaččat jona dakŋasat nanosmuvvet ja muorjjiit šaddet
ođasmahttinčuohppama maŋá. GOVVA: PIA-MARIA THOMSEN**

Boazodoallu

Boazodoallu lea Davvi-Suomas árbevirolaš, boazodoallolága bokte suddjejuvvon ealáhus. Bohccot ožžot guohtut friija boazodoalloguovllus, masa gullet Lappi eanagotti lassin oasis Davvebađaeatnama ja Kainuu eanagottiin. Sápmelaččaid ruovttuguovllu stáhta eatnamat gullet boazodoallolágas meroštallojuvvon, earenomážit boazodoalu várás oaivvilduvvon guvlui. Boazodoalloláhka geatnegahtta ráđđádallat bálgoša ovddasteaddjiiguin álo, go stáhta eatnamiidda plánejit doaimbajuid mat váikkuhit mihtilmasat boazodoalu hárjeheapmái. Meahciráđđehusa guoskkahan láhkaásaheamis lea meroštallojuvvon, ahte sápmelaččaid ruovttuguovllus luondduváriid dikšun, geavaheapmi ja suodjaleapmi heivehuvvojit oktii nu, ahte luondduealáhusaid ja sámekultuvrra gáibádušat dorvvastuvvojit.

Vuovdedoalu, boazodoalu ja eará eanangeavaheami oktiiheiveheapmin Meahciráđđehus ja Bálgošiid ovtastus leat ráđđádallan viiddis soahpamuša, mii meroštallá ovttasbargovugiid ja boazodoalu vuhtiiváldimii dárbblaš sierradoaimmaid ja ráddjehusaid stáhta eatnamiin.

Boazodoalu gáibádušat vuhtiiváldojuvvojit vuovdedoalu sierra doaimbajui. Juos vuovdedoalldoaimbajuid ollašuhttin gáibida nuppástusaid ovdamearkka dihtii boazoáiddiid ráhkadusaide dahje sajáiduvvá boazodoalu áideguovlluide, dahkkojuvvo dárbbu mielde eanadatdárkkisteapmi ovdal barggaid álggaheami. GOVVA: JUHA HÄNNINEN

Boazodoalu dáfus mearkašahti guovllut, main vuovdegiedáhallasvugiid mearkašupmi lea stuoris:

1. dálveguohtunguovllut, mat leat earenoamážit jeahkála čiegardanguovllut asehaš muohttaga áigge ja lahppoguohtumat dalle, go roggan lea váttis
2. 2guotteteatnamat, mat leat árrat giđđat suddi ráfálaš duottar-, buolža- ja várrevielttit
3. bohccuid fievrirdanjohtolagat guohtunguovlluid gaskkas ja bigálusáiddiide
4. boazoáiddiid ja bigálastinbáikkiid birrašat.

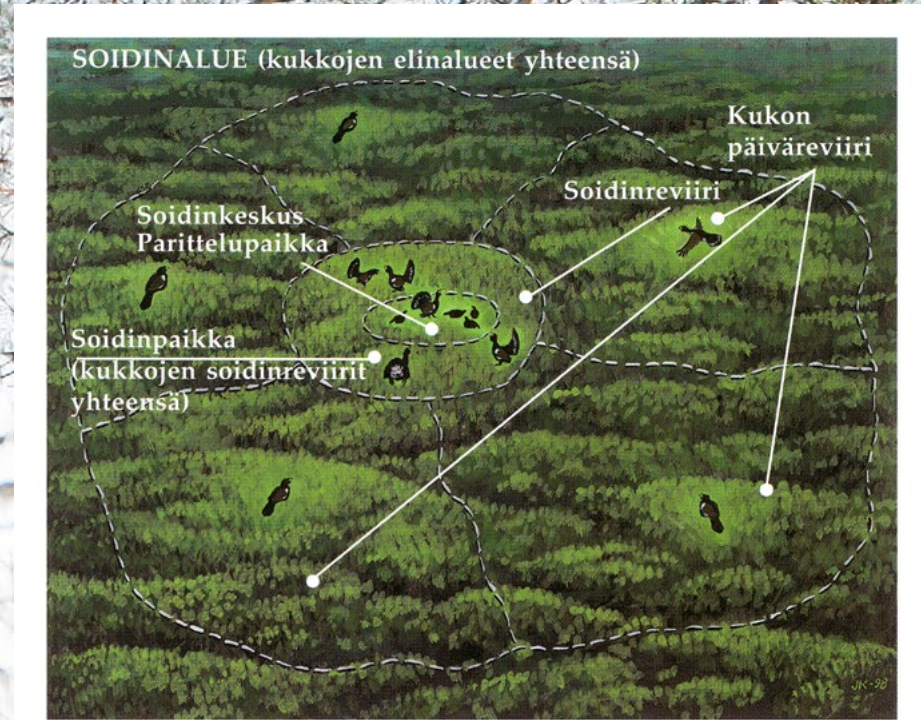
Meahcivallji

Stáhta lotnolasgeavahanvuovddit leat dehálaš meahcástan-guovllut sihke báikkálaš ássiide ja lohpeameahcásteaddjiide. Meahcivallji eallinbirrasiid dikšumis heivehat oktii vuovdedoalu ja bivdodoalu dárbuid. Mihttomearrin lea dorvvastit bivdoealliid eallindiliid ja sealluhit bivdonáliid eallinfámolažžan. Bajásdoallat ja ovdánahttit lotnolasgeavahanvuvddiid vuovdedoalu vugiin maiddá meahcivallji eallinbirrasiin. Ovdamearkan dás leat meahcivalljisuovkkat, mat guđđojuvvojit vuovddi sierra giedahallanmuttuin. Meahcivallji eallinbirrasiid dikšun lea gillilis bargu, man váikkuhusat ollet juoba logiid jagiid geahčai.

Beahceloddi – Arvedávgešládja

Beahceloddi gullá earenoamáš dehálaš šlájaide lotnolasgeavahanvuvddiid luonddudikšumis. Dán sivas beahcelotti gihkan-guovlluid dikšumis lea Meahciráđđehusas earenoamášsajádat meahcivallji eallinbirrasiid dikšumis. Mihttomearrin lea, ahte vuovdedoalu birasdikšuma ja fuođđodoalu dikšuma vehkiin beahceloddenálit seilot stáhta vuovdeguovlluin eallinfámolažžan ja gelbbolažžan meahcásteapmái. Beahceloddenáli eallinfámolašvuolta govvida vuovddi buorre ekologalaš dili, man dihtii beahcelotti sáhtá gohčodit arvedávgešládjan.

Báikedihtovuogádaga beahceloddi-analysabargoneavvu vehkiin sáhtá earet eará sihkkarastit vuovdeoktavuođaid seailuma gihkanbáikki birastahtti vuvddiide. GOVVA: JARI KOSTET

Máŋggahámatvuođa dorvvasteapmi lotno- lasgeavahanvuvddiin

Stáhta lotnolasgeavahanvuvddiin máŋggahámatvuođa dorvvasteapmi vuoddu-
duvvá fuolalaš eanangeavaheami plánemii ja oppa áigge ođasmuvvi dihtui
ovdamearkka dihtii šládjaihtosiin. Dehálaš bargoneavvut dás leat luonddu-
várreplánen ja guovlluekologalaš plánen mat dahkkojuvvojit ođđasit mearre-
gaskkaid, main máŋggahámatvuođa seailuheapmái čujuheaddji ekologalaš
mihttomearit ja vuvddiid sierra geavahanhámiid dárbbut heivehuvvojit oktii.

Guovloekologalaš plánemis viiddis vuovdeviidodaga luonddu guorahallat
oktan ollislašvuohtan, masa gullet sihke luonddusuodjalanguovllut ja stáhta
lotnolasgeavahanguovllut ja daid ekologalaš fierpmádagat. Ekologalaš
fierpmádagain oaivvildit čuožáhagaid fierpmádagaid, mat guđđojuvvojit
vuovdegieđahallandoaimmaid olggobeallái dahje gieđahallojuvvojit várrugasat,
mat bajásdollet guvlui mihtilmas mávssolaš eallinbirrašiid ja daid šlájaid. Maiddái
lotnolasgeavahanvuvddiid molsašuvvanavádagat, čázádagaid suodjeavádagat,
seastinmuorat, smávva seastinčuožáhagat dego fuođđosuovkkat ja juoba
čuohppanbázahusat ja guottut, dahket eallinbirrašiid máŋggaide eará šlájaide.

**Juoba ovttaskas guottut dahket vuovdái dehálaš smávvaeallinbirrašiid
mieskamuora dárbbášan ealliide. GOVVA: PIA-MARIA THOMSEN**

A close-up photograph of a squirrel with grey and white fur climbing a tree trunk. The squirrel is positioned on the left side of the frame, facing right. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting a forest setting. The squirrel's tail is visible, and it appears to be looking towards the camera.

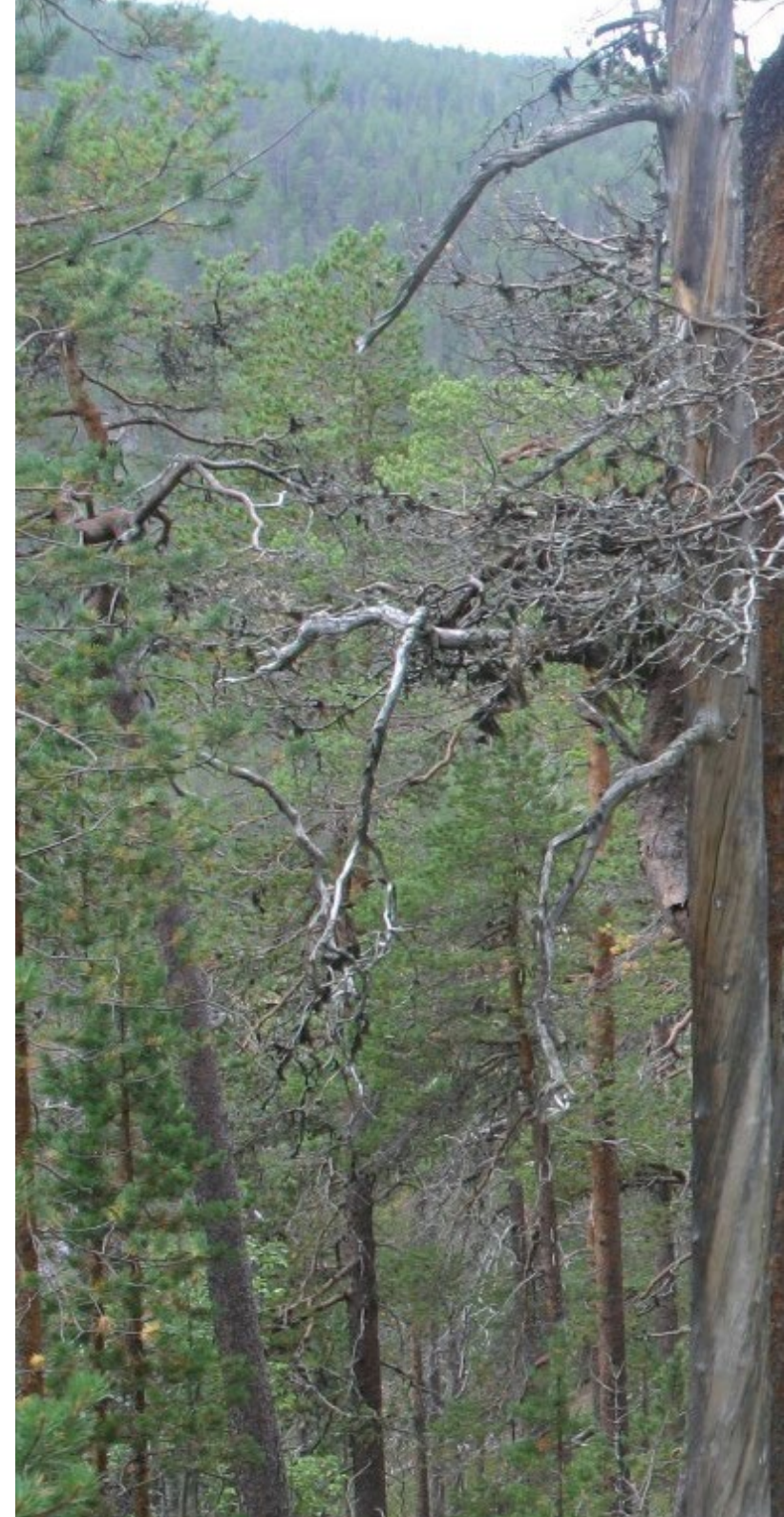
**Girdioarri lea nu gohčoduvvon
EU direktiivašládja, man ferte
vuhtiiváldit vuovdedoallodoaimmas.
Vai dat seailu, girdioarri dárbbáša
doarvái olu heivvolaš eallinbirrasiid,
maid gaskkas dat sáhttá johtit
vuovdeoktavuođaid mielde.
Girdioarri eallinvejolašvuođaid
bajásdoallat plánema sierra
dásiin. Vuovdegovusdásis
sealluhit kritihkalaš gáibádusaid,
dego lassáneapmái, suoji
gávdnamii ja biebmu skáhppomii
mihtilmas čuozáhagaid.**

GOVVA: TEEMU HEINONEN/VASTAVALO.NET

Lotnolasgeavahanvuvddiid luonddu- čuozáhagat

Lotnolasgeavahanvuvddiid luonddučuozáhagat meroštallojuvvojit juogo guovlluekologalaš dárkkástallamis, eará inventeremis dahje doaibmabidjoplánema oktavuodas. Oassi lotnolasgeavahanvuvddiid luonddučuozáhagain leat juogo vuovde- ja luonddusuodjalanlágas meroštallojuvvon divrras eallinbirrasat. Figgat dovddastit ja merket odđa luonddučuozáhagaid báikeditovuoadáhkii doaibmabidjoplánema oktavuodas. Luonddučuozáhagat vurkejuvvojit báikeditovuoadáhkii guovlo- dahje čuokkesčuozáhahkan. Luonddučuozáhaga dahje ekologalaš oktavuoda ráddjema nuppástus plánejuvvo dárbbu mielde ovtas Meahciráđđehusa Luonddubálvalusain. Plánema ja ollašuhhtima oktavuodas guođdit maiddái smávva seastinčuozáhagaid dego seastinmuorrajoavkkuid ja meahcivalljisuovkkaid, mat eai leat aitosaš luonddučuozáhagat.

Buolžžaid ceakkus itkkusbirrasat leat okta vuovdedoalu luonddučuozáhattiipa ja dat guđđojuvvojit gieđahalakeahtta. GOVVA: LAURI KARVONEN

Vuovdedoallu ii hárjehuvvo
mange luondučuozáhagas,
muhto muoradaga gieđahallan
luonddudikšuma sivain lea
vejolaš. Go dáhpáhuvvá stoarbma
dahje mii nu eará vuovdeduššan
ferte dárkkistit, dagahago
justa jápmán muora mearri
vuovderoassolága mielde riskka.

Earenoamáš luondučuozáhattiipa – Šládjačoahkkaneapmi

Oažžut oppa áigge ođđa dieđu vuovdešlájaid áitatvulošvuodas Suomas ja šlájajdsuodjaleami deattuhit vuovdedoalus ain eanet. Muhtun šládjajoavkkuid dilli gáibida ain earenoamáš fuomášumi ja lassedoaimbajuid, vai sáhtašii jorgalit meahcceluonddu ovdáneami áitatvuložis positiivlaš guvlui. Šládjaihtosat ja daid vuhtiiváldima gieđahalli ossodat birasrávagirjjis lea ollásit ođasmahttojuvvon jagis 2023. Anus leatge čielgasut ja áigeguovdilut rávvagat go árabut šládjaihtosiid vuhtiiváldimis vuovdegieđahallamis. Vuohkemolssaeavttuide lea maiddái lasihuvvon ođđa luondučuozáhatkriteara, man vuodul mearkašahti šládjačoahkkaneami sáhtta earuhit ovttalágán gáibádusain ja ráddjet vuovdegieđahallama olggobeallái.

Busságeahpiljeagil (gova gaskaoasis čuoldáseaddji čáhppes guolgái skuohppogearat) lea dorvvohuvvan itkosiid ja lavttas vuvddiid šládja, mii šaddá eanaš stuorra guosaid máttarunggus. GOVVA: TUOMAS KALLIO

Smávva seastinčuožáhagat

Buot vuovdegiedáhallasnuttuin guođdit ealli seastimuoraid. Vuosttamuzžan guođdit mánggahámatvuoda dáfus mihtilmas ealli muoraid; earet eará váldomuoraid čielgasit stuorát ovttadagat, muoraid earenoamáš hámit dahje dihto lastamuorat dego ovdamearkka dihtii ráidá ja suhpi. Seastinmuorat čohkkejuvvojit vejolašvuodaid mielde stuorra, milloseappot mángga muorrašlájás ja sierra gieragerddiin čohkiideaddji joavkkuide ja dat guđđojuvvojit viidodahkii bissovaččat.

Koanstastohkat leat moatte mehtera allodagas eallin gaskat čuhppojuvvon muorat ja dat dahkkojuvvojit álo muorarádjama oktavuodas guovttis viđa stuhkkii hehtára guovdu. Stohkat dahkkojuvvojit nu šumppas muoras go vejolaš ja daid sáhttá guođdit juogo bođohagaid dahje seastinmuorrajoavkkuide.

Njáskansahábargguin ja čuohppamiin guđđojuvvo unnimustá golbma 10–100 m² sturrosaš meahcivalljisuovkka hehtárii, juos dat eai leat árat giedáhallamiin guđđojuvvon. Lassin seastinmuorrajoavkkuid vuolážat eai njáskojuvvo, goas datge doibmet suodjin ealliide.

Earenoamážit soahkestohkat leat vuovdegaccepí heakkadehálaš bessenbáikkít. GOVVA: PIA-MARIA THOMSEN

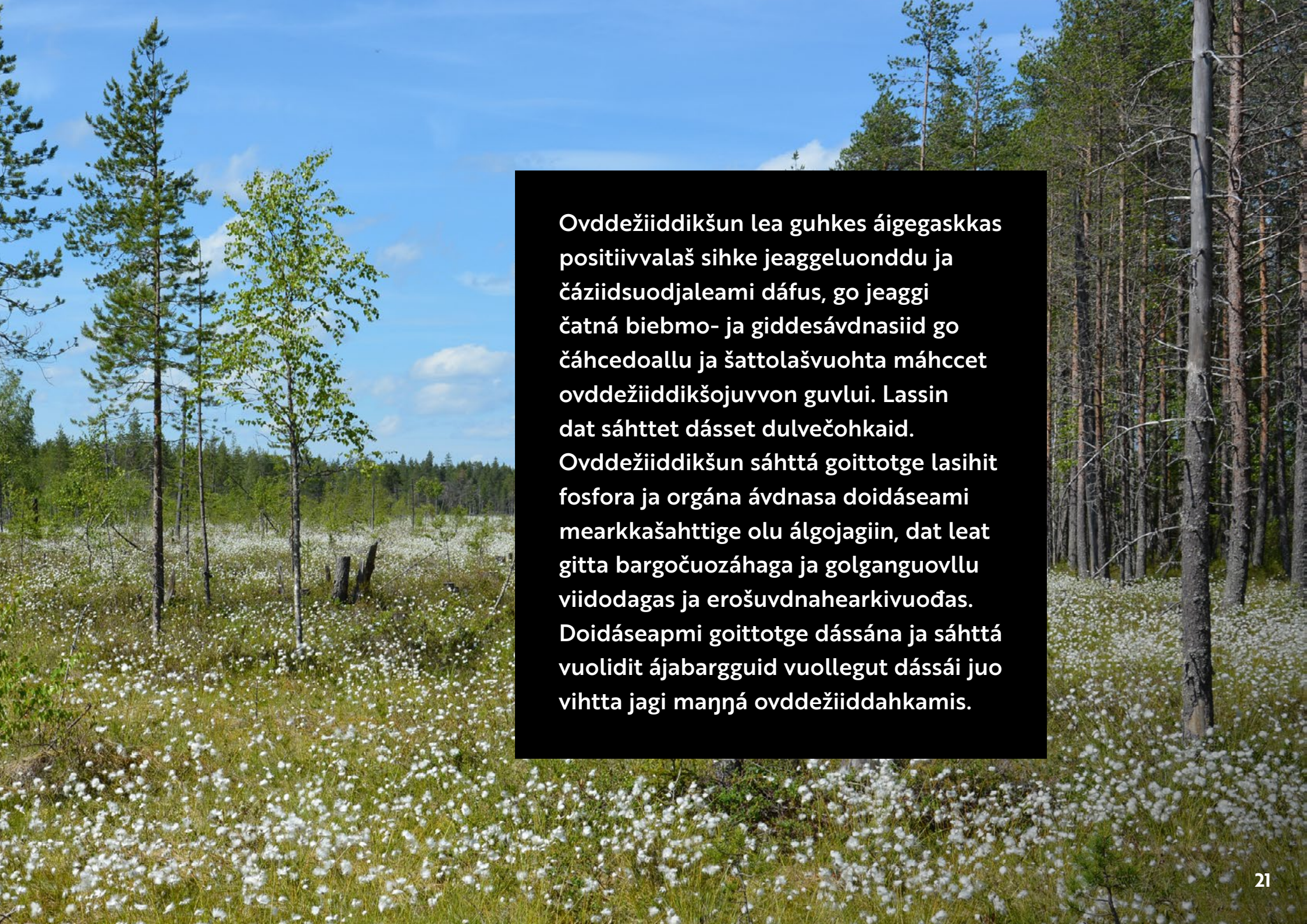
**Jápmán muora
ii oaččo rádjat
ja eanamuoraid
badjel vuodjin
garvojuvvo dahje
dat sirdojuvvojit
eret mášena ovddas.**

Eallinbirrasiid aktiivvalaš dikšun

Aktiivvalaš dikšuma váldomihttomearrin leat earát go muora buvttadeapmái laktásan sivat, ovdamearkka dihtii májggahámatvuođa dahje áitatvuloš šlájaid eallinbirrasiid dorvvasteapmi.

Ovddežiiddikšumii heivvolaš jeaggečuozáhagat gávdnojit ovdamearkka dihtii njuolgga suodjalanguovlluid jekkiid dahje jeaggeluonddučoázahagaid lagašvuodas dahje jeaggeguovlluin, main gávdnojit áitatvuloš jeaggeluonddutiipat. GOVVA: KEIJO KALLUNKI

Ovddežiiddikšun lea guhkes áigegaskkas
positiivvalaš sihke jeaggeluonddu ja
čáziidsuodjaleami dáfus, go jeaggi
čatná biebmo- ja giddesávdnasiid go
čáhcedoallu ja šattolašvuohta máhcet
ovddežiiddikšojuvvon guvlui. Lassin
dat sáhttet dásset dulvečohkaid.

Ovddežiiddikšun sáhtta goittotge lasihit
fosfora ja orgána ávdnasa doidáseami
mearkašahttige olu álgojagiin, dat leat
gitta bargočuožáhaga ja golganguovllu
viidodagas ja erošuvdnahearkivuođas.
Doidáseapmi goittotge dássána ja sáhtta
vuolidit ájabargguid vuollegut dássái juo
vihhta jagi maŋŋá ovddežiiddahkamis.

Jekkiid ovddežiiddikšumis lea mihttomearrin ovddidit jeaggeluondduárvvuid seailuma ja máhccama nuppástuhttimiin jeakki čáhcedoalu ja muoradaga struktuvrra nu lahka lunddolaš dili go vejolaš.

Lotnolasgeavahanvuvddiid dolageavahanhámit leat **luonddudivššolaš boaldimat ja seastinmuorrajoavkkuid boaldin**, mainna buvttadit buollan muora dan dárbbášan ealánšlájaide.

Buolžžaid **goarddabirrašiid dikšuma** mihttomearrin lea lasihit čuožáhagaid čuovgga meari ja goardaga jávkademiin muoradaga ja rahkadasa ja iđihemiin minerálaeanadávllood.

Ájarokki divvun dahkkojuvvo guvllolaš čáziiddikšunplánaid ásahan mihttomeriid mielde sierraruhtaduvvon ovttasbargofidnun.

Rávdnječáziid easttahisvuohta buot čáhcealániidda gullá čáziiddikšuma gáibádusaide. **Goarguneastagiid jávkadančuožáhagat** prioriterejuvvojit ovttasbarggus Meahciráđđehusa Meahccebálvalusain.

Rođuid dikšumis oidit jálus lastamuoraid, jos dat gávdnojit ja figgat sealluhit muoradaga ja šattolašvuoda gearddálašvuoda. Vuosttamuš dikšundoaibmabidju lea guosa jávkadeapmi oassái ja figgat doalvut goahccemuoraid čuohppanbázahusaid eret rođus.

Boaldimiin ja seastinmuorrajoavkkuid boaldimiin buvttadit buollan muora dan dárbbášeadji ealániidda. GOVVA: OLLI SALO

Vuovdedoalu čáziiddikšun

Vuovdedoallodoaimmaid čuovvumuššan čázadagaide doidasit sihke biebmo- ja giddesávdnasat. Fuolalaš plánemiin sáhtá goittotge čielgasit geahpedit divvunájabargguin ja eanahábmemiin čuvvon čázadathehttehusaid. Golganguovloplánen čuohcá unnimustá ovttá čáhcečoahkkaneami (čázadaga dahje dan oasi) golganguvlui hávil. Čáziid čielggasmahttinvuogit leat bures doaibmi, doarvái viiddis gieragolganguovllut ja doarvái govda čázadagaid suodjeavádagat ja sierra čielggasmahttinvuogiid, dego vuodjunmuorrabuhtistemiid, ovtastuvvon geavaheapmi smávvgage golgančáziid burginbáikkiin.

Čázadagaid suodjeavádagain maid govdotat molsašuddá sáhtá vuhtiiváldit eanadaga hámiid ja ovdamearkka dihtii erošuvdnaherkkeš sajiid. Govddit suodjeavádat lea sadjosis, go biebmoávdnasiid doidasanriská lea stuoris ovdamearkka dihtii dan sivas go eanadat lea állut čázadaga guvlui. GOVVA: ARI RAUTIO

Loahppasánit

Birasrávagirji lea almmustahtton jagi 1993 rájes. Jođánit nuppástuvvi doaimanbirrasa dihtii jagis 2022 dahkkojuvvui mearrádus birasrávagirji beaivádeamis jahkásaččat, vai dat bálvalivččii geavaheadjiid nu beaktilit go vejolaš ja doarjjošii maiddá Meahciráđđehusa strategiija ja das stivrejuvvon doaimalinnjemiid. Rávagirji almmustahttojuvvo dušše elektrovnnalažžan, mii dahká vejolažžan dan laktima sihke Meahciráđđehusa digitála oahppanbirrasii ja vejolaš lassediehtogálduide. Elektrovnnalaš almmustahttinuoláš álkidahtta rávvagiid jahkásaš beaivádeami ja sihkarastá bealistis ođđasamos dieđu geavaheami vuovdedoalu doaimabidjoplánema veahkin.

Meahciráđđehus Vuovdedoallu Os birasrávagirji sáhtta lohkat friija ja luđet [Meahciráđđehusa neahtasiidduin \(suomagillii\)](#).

Ráidágeahpesjeagil (*Lobaria Pulmonaria*).

GOVVA: PIA-MARIA THOMSEN

